

Gå til forside: [Klik HER](#)

Figen *Ficus carica*.

Har du først smagt tomater dyrket om sommeren i dit eget drivhus, så bryder du dig sikkert ikke om de tomater, du ellers kan købe i forretningerne resten af året. I modsætning til de købte "årstomater" er dine egne modne tomater søde, saftige og med en dejlig smag.

Præcis sådan er det også med figner. De friske figner, du køber i supermarkedet, er plukket mens de endnu ikke er modne, sådan at de kan holde sig både under transporten og mens de ligger på hylderne og venter på at blive solgt. Dine figner plukker du først, når de er fuldt modne, og det er en helt anden smagsoplevelse.

Kan du ikke lade være med selv at dyrke tomater, fordi de smager helt anderledes, end de du køber, ja så må du nødvendigvis også have dit eget figentræ.

En busk af denne størrelse giver ca. 200 figner på et år.

Figentræet stammer formentlig fra Lilleasien og dens lækre frugter har fået mennesket til at udbrede det overalt, hvor det kan dyrkes på kloden. I sine naturlige omgivelser er figentræerne vildtvoksende på tørre klipper med ringe jord af dårlig kvalitet. Med sine store tre-lappede blade og sin meget smukke form kan træet tage enorme dimensioner under de sydlige himmelstrøg. Man mener, at der er omkring ca. 500 figensorter, hver med deres egenskaber. Blandt disse findes sorter, der er velegnede til dyrkning i Danmark, og som på friland i gunstigste tilfælde kan blive op til 4 meter. I Danmark kan træformen forekomme (f.eks. som et opstammet baljetræ); men normalt ser man figenbuske, som det er vist på fotoet på første side. På disse buske og træer kan du høste massevis af lækre figer.

Dyrkning.

Figentræets placering. Det er bedst at dyrke figer i landets mildeste egne. Og selv her, skal figentræet plantes på et beskyttet sted. Fuld sollys og helst også læ i en lun krog af haven er en betingelse for succes. En sydmur kan være et rigtigt godt sted at placere et figentræ. Her kan det eventuelt espalieres i vifteform, så væksten kan styres. Fignerne skal have fuld sollys for at modne og blive lækre, og derfor skal der være en vis afstand mellem skuddene.

I landets koldere klimazoner trives figentræet fint i et drivhus. Figentræet egner sig godt til dyrkning i en balje på terrassen. Hvis træet holdes i ave ved at knibe i skuddene, får man et kønt lille træ, som nemt kan køres ind i drivhuset for overvintring.

Overvintring. I landets mildeste egne, hvor de fleste figer dyrkes, vil der normalt ikke være nævneværdige problemer med at lade figentræerne stå udendørs uden yderligere beskyttelse.

De ny plukkede figer smager himmelsk.

Et gammelt figentræ, der er espalieret i vifteform.

I landets mere udsatte egne kan figentræerne beskyttes med en halmmåtte eller lignende om vinteren. Ligeledes kan jorden dækkes med barkflis eller tilsvarende, som forhindrer, at rødderne fryser og dør i en hård vinter. Det er vigtigt, at træet om vinteren får en så kold periode, at det går i dvale. Hvis træet overvintret indendørs, er et temperaturområde på mellem -3 og +7 °C ideel. Så længe træet er i dvale, er lyset uden betydning. Når man taler om, at et figentræ kan tåle måske -10 °C, så er det underforstået, at det er mens træet er i dvale-tilstanden. Men så snart træet atter vågner, kan det ikke tåle, at temperaturen falder under frysepunktet. Foråret kan derfor være en farlig periode for figentræet.

Bor man ved kysterne, er forskellen mellem nat og dagtemperaturer ikke særlig stor; men det er den inde i landet. Dagtemperaturen ved kysterne er lavere om foråret end den er inde i landet. Det medfører, at de udendørs overvintrende figentræer normalt kommer så sent i gang, at nattefrosten er overstået, når træet vågner af dvaletilstanden. Men inde i landet er det selvsagt et problem, for her er dagtemperaturerne så høje, at figentræerne vågner så tidligt, at den sene nattetemperatur ødelægger knopperne.

Lader man sine træer overvintre indendørs, har man mulighed for at starte dem op lidt tidligere, så figernerne modnes om sommeren fremfor om efteråret. Men det kan være farligt, for når de først er sat ud, kan der komme blot en enkelt nats frost, og så er hele høsten ødelagt. Den samme problemstilling er man i, hvis træet overvintret i et drivhus. Her kan det være nødvendigt at sætte varme på de få nætter, hvor der er risiko for frost.

Jorden. I den frugtbare danske muld vokser figentræet alt for villigt på bekostning af frugtsætning. Plant figentræet, hvor jorden ikke er særlig frugtbart, og lad jorden blive ved at være "ufrugtbart" (dvs. at undlade gødskning, med mindre at træet bærer rigtig mange figer).

Jorden skal blot holdes let fugtig, så figernerne ikke falder ned, før de er modne. Selv om plantedelen over jorden dør, vil rødderne atter skyde i håbet om at overleve.

Jordens Ph har ingen nævneværdig betydning.

I baljekulturer blandes godt med spagnum i jorden. Herved er det nemmere at styre jordens fugtighed, og når vinteren nærmer sig, kan man blot lade jorden tørre lidt ud, så det er nemmere at transportere træet ind i drivhuset. I baljen har træet ikke de samme muligheder for at samle næring, som hvis det er plantet i jorden uden for baljen. Derfor kan det være nødvendigt undervejs at vande med en lidt tynd flydende gødningsopløsning. Gå endvidere ud fra, at der skal ompottes hver 4. eller 5. år.

Begrænsning af træets vækst. Ud over at begrænse træets vækst ved at begrænse jordens næringsindhold, kan man også begrænse dets muligheder for at optage, hvad der er i jorden. Det kan gøres ved enten at anvende rodbeskæring, eller ved at plante figentræet i en nedgravet beholder af f.eks. et betonrør eller en stor plastbalje uden bund. Afhængig af træets ønskede størrelse, skal beholderens diameter være 40 – 50 cm og lidt dybere. Vær dog opmærksom på, at træet har behov for lige så meget vand som et træ af samme størrelse, der var plantet i jorden udenfor, og derfor har baljetræet større risiko for at smide figernerne eller tabe bladene på grund af tørke. Denne risiko kan fjernes med et automatisk vandingsanlæg.

Beskæring

I løbet af sommeren og efteråret dannes der små figer på de unge skud. De figer, der dannes om sommeren er store; og de kan ikke overleve vinteren.

Det kan kun de ærtestore små figer, der dannes i efteråret. Året efter udvikles disse figer og modner i august–september.

Figner sætter kun få sideskud, og grene ældre end to år mister gradvis bladene. Hvis man ikke beskærer, får man med tiden lange hængende grene, som kun har blade yderst. Ønsker man et smukt træ eller busk, skal man allerede fra starten beskære planten, så det ønskede grenskelet opbygges. Det gør du ved

- ✓ i de første 3–4 år efter plantning i marts/april at skære skuddene halvt tilbage.
- ✓ i løbet af sommeren at fjerne skud med en forkert retning eller skud der unødvendige for opbygge det ønskede grenskelet.

Efter, at træet har det etablerede grenskelet (f.eks. vifteformet espalier, et træ eller en busk) er beskæringen formål at holde træet i ave og at få flest mulige figner. Bemærk her, at frugterne kun dannes i skuddenes yderender, og derfor skal du stimulere træet til at danne flest mulige skudspidser.

Sådan beskærer du dit figentræ eller figenbusk:

- ✓ Fjern sidst i marts eller begyndelsen af april fjernes de skud, der er visne på grund af frosten. Skær også de skud, som har båret frugt, tilbage til et øje. De vil så skyde et nyt skud i foråret. Under denne beskæring kan figentræet "bløde" noget, men det har ikke den store betydning. "Blodet" klistrer og virker ætsende ved hudkontakt.
- ✓ Fjern sidst i juni årets tilvækst efter 4.–5. blad på de grene, som bærer frugt. Herved stimuleres træet til at danne flere skud.
- ✓ Fjern sidst i september alle ansatte frugter, som større end en ært.
- ✓ Bind årets skud på espalier-træer op i oktober. De små frugter på disse skud bliver til figner næste år.
- ✓ Du kan hele året udtynde og afkorte efter behov. Men husk, at frugterne udvikles i skuddenes yderenden, det duer altså ikke, at du konsekvent afkorte alle skud. Ved dyrkning i potte hæmmes væksten så meget, at beskæring næsten overflødiggøres.

Formering.

Formering af figen kan foregå på flere måder.

- ✓ Rodskud. Er der tale om et podet figentræ, får man ikke den ønskede sort.
- ✓ Nedkrogning. Før en gren ned i en udhuling i jorden. Læg en sten over. Næste år er der en ny plante klar.
- ✓ Podning. Det er lige så nemt at pøde figner som æbletræer, og det kan gøres i april.
- ✓ Stiklingeformering.

Dette foto er taget i marts og viser overvintrede figner på et "Precoce de Dalmatie". De store figner vil visne og falde af. De små figner udvikler sig og kan spises sidst på sommeren.

Stiklingeformering

1. Når man beskærer træet i marts/april, tages stiklingerne, mens planten stadig er i dvale. Stiklingen skal have en tykkelse som en blyant og en længde på ca. 15 cm. Den skal være træagtig og ikke helt grøn.
2. Fyld fugtig så- og plantejord i en lang overskåren mælkekarton. Sæt stiklingen ned i jorden, så ca. halvdelen rager op. Vand lidt og tryk jorden let sammen, så der er sikkerhed for, at stiklingen har kontakt med jorden.
3. Anbring den sammen med andre stiklinger i en gennemsigtig plastkasse og sæt låg på for at hindre fordampning.
4. Stil kassen lyst men ikke i direkte sol. Efter et par måneder begynder stiklingen at vise tegn på liv i form af skud, der efterhånden bliver til små blade. På dette tidspunkt har stiklingen endnu ikke fået rod – det sker lidt senere. Sørg for, at jorden altid er fugtig, og tag låget af kassen om dagen, når vejret er godt.
5. Ca. 14 dage efter, at bladene har vist sig, påbegyndes en afhærdningsproces på følgende måde: Hvis bladene ikke hænger, kan man forsøgsvist sætte planten ud i solen i ca. ½ time. Klarer planten det, uden at bladene hænger, gentages udsætning – denne gang i lidt længere tid. Sådan fortsættes i den kommende 14 dag, hvorved planten vænner sig til de nye forhold.
6. Når planten er i god vækst, kan den flyttes over i en større potte, hvor den skal leve under beskyttede forhold, indtil den skal udplantes på blivestedet tidligt det efterfølgende forår.

Her er stiklingerne ved at få blade, og de små figner er ved at udvikle sig. Fjern fignerne, så de ikke tager næring og kræfter fra stiklingen.

Sorter.

Betingelsen for at få figner på figentræer i Danmark er, at træerne er selvbestøvende. Sådan er det ikke i bl.a. Middelhavsområdet. Her foregår bestøvningen nemlig ved hjælp af en lille figengalhveps, som ikke findes i Danmark. Derfor skal du ikke forvente, at et figentræ, som stammer fra det sydlige udland er selvbestøvende, og da hvepsen ikke findes i Danmark, får du ingen figner.

Selv blandt de enkelte sorter er der stor forskel på deres vinterhårdførhed. En *"Precoce de Dalmatie"* købt i udlandet eller importeret fra udlandet, har ikke nødvendigvis den samme vinterhårdførhed, som den samme sort, der har overlevet og udviklet sig her i Danmark gennem generationer. Langt mere sikkert er det selv at formere et træ ud fra et træ, som man ved, der har de tilstræbte egenskaber eller at købe et træ fra en dansk planteskole, som har specialiseret sig i disse lidt specielle planter. En sådan planteskole, der ved, hvad de har med at gøre, er eksempelvis:

<http://www.westergaards.dk/figen>

<http://www.westergaards.dk/node/182>

Der ligger en meget stor interesse og usikkerhed omkring de planter, der ligger på grænsen af, om de kan gro i Danmark – heriblandt figner. Denne interesse kan bl.a. ses i disse links:

<http://www.havenyt.dk/forum/kommentarer/5996.html>

http://www.havenyt.dk/forum/fri_debat/13716.html

Bornholmerfigen. Også i udlandet benytter man undertiden dette navn som en fællesbetegnelse for meget hårdføre sorter. En bornholmerfigen er altså ikke en bestemt sort, men flere sorter, som erfaringsmæssigt kan leve og give figner i landets mildeste områder. Hvis træerne har vokset her i landet i eller tilsvarende kolde lande gennem rigtigt mange år, så deres afkom efterhånden har vænnet sig til det kolde klima, er der tradition for at kalde de to førstnævnte sorter for bornholmerfigner.

"Brown Turkey", som er langt den mest anvendte sort i Danmark og en af de internationalt mest udbredte sorter, idet den er en af de mest hårdføre figner. Træets naturlige højde er 2,5 - 4 meter og bredden 4 - 6 meter.

"Precoce de Dalmatie" er også et af de mest hårdføre træer samtidigt med, at fignerne er store og har en sød og saftig smag. Træet er velegnet til de mindre haver og til espalier, idet dets naturlige højde er 2 - 3 meter og bredden 2,5 - 4 meter.

Desuden findes

'Petrovaca'. Stammer fra området omkring Banja-Luka i Bosnien-Hercegovina. Udmærker sig ved stor hårdførhed, stor frugtstørrelse og lækker smag. Det kan blive et stort kraftigt træ, der kræver god plads. Plant det, for selv om det måske ikke lykkes det ikke at få modne figner på træet, så er det et flot træ med smukke stærkt fligede blade.

'Longue D'août'. Betyder "lang fra august". Træet stammer oprindeligt fra Afganistan. Smagen er sød og fin. Højden er 2,5 - 4 meter og bredden 4 - 6 meter.

'Ronde de Bordeaux'. Denne sort egner sig ikke til friland i Danmark, fordi den ikke har en tidlig frugt- bølge, der kan overleve vinteren. Men står den i et drivhus eller en udestue, kvitterer den med små, mørke, kuglerunde figner af meget fin kvalitet. Smagen er sød og krydret og blandt de bedste for dansk dyrkede figner.

Her kan du læse mere om sorterne:

<http://harvestnursery.com/blog/plants/fruit-trees/figs/>

<http://www.treesofjoy.com/fig-varieties-collection>

<http://www.adrianosfigtrees.com/>

Frugterne.

I løbet af sommeren vokser de små figner sig stadig større, hvorefter de synes at gå i stå i et par måneder. Men når modningstiden nærmer sig, begynder de pludselig at svulme op, efterfølgende bliver de lysere for til sidst at blive mørke, at sprække og at rynke. Først så er de lækre og søde og klar til at spise ikke kun af os - men også af myrer, hvepse bænkbidere.

Det kan være lidt af en kamp at få lov til selv at nyde fignerne. For insekter og fugle er knap så kræse, som vi er, så de tager for sig, før fignerne er helt modne. Er man meget plaget, kan løsningen måske være at få en baljeplante. Sættes baljen i en under-skål med vand, holdes myrerene borte, og er planten ikke for stor, kan der bindes et insektnet omkring den for at holde fuglene og de flyvende insekter ude.

Læs mere her:

<http://figs4fun.com/>

http://www.havenyt.dk/artikler/koekkenhaven/frugttraeer_og_buske/995.html

Her kan du finde opskrifter: <http://www.bbc.co.uk/food/fig>

Fignerne er først rigtig søde og smagfulde når de er helt modne - nogle vil kalde dem overmodne, når de hænger slapt i stilkene. Det er lige før, at de virker lidt uappetitlige.